

1. Сербский и русский языки — близкие родственники. Ряд слов в них имеют общее происхождение и совпадают по значению, хотя в большинстве случаев совпадение не полное (серб. **време** 1. = рус. время 2. = рус. погода; серб. **очи** = рус. глаза, серб. **чело** = рус. лоб, серб. **уста** = рус. рот, а русские слова *очи, чело, уста* являются поэтическими синонимами обычных слов). Нередко созвучные слова имеют совершенно другое значение (серб. **реч** = рус. слово, серб. **слово** = рус. буква). В то же время, есть слова, которые звучат иначе, хотя имеют общее происхождение и близки по смыслу. Знание некоторых соответствий в сербском и русском языке помогут вам правильно догадываться о смысле подобных слов.

1. Сербский «беглый» А — русские «беглые» О, Е:
отац (оца) — отец (отца)

предак (претка) — предок (предка)

пас (пса) — пёс — пса (но: дан, дана — день, дня)

2. Сербский О — русский Л:

сто (на столу) — стол

во (о волу) — вол

орао (орла) — орел

3. Сербский У — русский В:

унук — внук, ући (ућем) — войти (войду)

4. Сербский У — русское сочетание ОЛ:

дуг — долг, вук — волк, пук — полк

5. Сербские сочетания РА, ЛА — русские ОРО, ОЛО:

град — город, мраз — мороз, хлад — холод, глава — голова

2. КОНСТРУКЦИЯ **ДА + НАСТОЯЩЕЕ ВРЕМЯ.**

В сербском языке вместо инфинитива может употребляться конструкция *да + настоящее время*. Конструкция *да + настоящее время*, эквивалентная инфинитиву (неопределенной форме глагола), обычно употребляется после глаголов **волети** «любить», **желети** «желать, хотеть», **хтети** «хотеть», **моћи** «мочь», **морати** «быть должным». Эта конструкция обязательна при указании на цель движения, например: *Идем да ручам.* «Я иду обедать» Окончание глагола, заменяющего инфинитив, соответствует лицу и числу первого глагола, напр.: **Ја** не воли**М** да ради**М** «я не люблю работать», **ти** не воли**Ш** да ради**Ш** «ты не любишь работать» и т. д. Слово *да* в составе этого оборота на русский язык никак не переводится. Личные местоимения (ја, ти, он, она, оно, ми, ви, они, оне, она) перед формой настоящего времени второго глагола в этой конструкции употреблять нельзя.

Ја не волим радити = Ја не волим да радим

Ти не волиш радити = Ти не волиш да радиш

Он не воли радити = Он не воли да ради

Ми не волимо радити = Ми не волимо да радимо

Ви не волите радити = Ви не волите да радите

Они не воле радити = Они не воле да раде

Примечания.

1. Конструкция *да + настоящее время*, эквивалентная инфинитиву, остается неизменной в настоящем, прошедшем или будущем времени (смотрите урок 10), например: *она воли да чита* «она любит читать», *она је волела да чита* «она любила читать», *она ће волети да чита* «она будет любить читать».

2. Слово **да** имеет много функций и переводится на русский язык по-разному: «да» (согласие), «что», «чтобы», например:

Да ли волиш да читаш? — Да, волим. «Ты любишь читать?» — Да, люблю»

Знам да волиш да читаш. «Я знаю, что ты любишь читать»

Желим да ти читаш. «Я хочу, чтобы ты читал»

Обратите внимание: перед **да** «что» и **да** «чтобы» запятая не ставится!

3. Запомните спряжение глагола **желети** в настоящем времени. Замените инфинитив конструкцией **да + настоящее время**, напр.: желим радити — **желим да радим** «я хочу работать».

ја желим радити	ми желимо радити
ти желиш радити	ви желите радити
он (она) жели радити	они (оне) желе радити

Запомните формы настоящего времени глагола **бити**, которые следует использовать в конструкции **да + настоящее время**:

ја будем	ми будемо
ти будеш	ви будете
он (она, оно) буде	они (оне, она) буду

Замените инфинитив конструкцией **да + настоящее время**.

ја желим бити срећан (срећна) — ја желим да будем срећан (срећна) «я хочу быть счастливым (счастливой)»
ти желиш бити срећан (срећна) —
он жели бити срећан —

она жели бити срећна —
ми желимо бити срећни (срећне) —
ви желите бити срећни (срећне) —
они желе бити срећни —
оне желе бити срећне —

4. Запомните спряжение глагола **морати** в настоящем времени. Замените инфинитив конструкцией **да + настоящее время**, напр.: морам радити — **морам да радим** «я должен работать».

ја морам радити	ми морамо радити
ти мораш радити	ви морате радити
он (она) мора радити	они (оне) морају радити

5. Запомните спряжение неправильного глагола **моћи**:

ја могу	ми можемо
ти можеш	ви можете
он (она) може	они (оне) могу

Дайте утвердительный или отрицательный ответ на вопрос, например:

Да ли можете да кутите кућу? — Да, могу. Не, не могу.

Да ли можеш да говориш српски? Да ли Гордана може да иде у биоскоп? Да ли Зора може да чита руски? Да ли Милош и Зора могу да купе прстен? Да ли могу да вас питам? Да ли можете да ми одговорате? Да ли можемо да будемо срећни?

6. Дайте ответ по модели:
 Да ли волите да читате? — Да, много волим да читам. «Да, я очень люблю читать». Не, уопште не волим да читам. «Нет, я вообще не люблю читать»

Да ли волиш да слушаеш музику? Да ли деца воле да гледају телевизију? Да ли волите да радите недељом? Да ли волите да ручате у ресторану? Да ли млади људи воле да пишу писма? Да ли пас (собака) воли да иде у парк? Да ли мачка (кошка) воли да иде у воду?

7. Ответьте на вопрос по модели: *Не желим да радим, али морам да радим.*

Не желим да идем, али... Не желите да радите, али... Петар не жели да учи, али... Ја не желим да ћутим, али... Милош и Зора не желе да ручају, али... Дете не жели да слуша оца, али... Ти не желиш да пишеш тест, али... Ми не желимо да идемо на посао, али...

8. Запомните некоторые конструкции с генитивом (родительным падежом):

Одакле сте? «Откуда вы?» — Ја сам из Русије (из Москве, из Београда). «Я из России (из Москвы, из Белграда)».

Одакле излази Зора? «Откуда выходит Зора?» — Зора излази из собе (из кухиње, из биоскопа). — «Зора выходит из комнаты (из кухни, из кинотеатра)».

Где је Зора? — Она је код Наде. «Где Зора? — Она у Нады».

Где је болесник? — Он је код лекара. «Где больной? Он у врача».

9. Прочитајте и преведите текст:

пушач	куриљшик
*пушити	курити
уз кафу	с кофе
шећер	сахар
готов	готовый
балкон	балкон
улазити	входить
с (а) чега	с чего
гледати	смотреть
одмарати се	отдыхать

(частица **се** у србских возвратных глаголов подвижна, сравните: они могу да се одмарају «они могут отдыхать»)

Зора је пушач. Не пуши много, али понекад воли да пуши уз кафу. Сада Зора у кухињи кува кафу: сипа воду и ставља шећер и кафу у цезву. Кафа је у цезви. Кад је кафа готова сипа кафу из цезве у шоље, излази из кухиње и улази на балкон. Жели да пуши на балкону зато што је време лепо. Зора ставља шоље на сто и узима цигарету са стола. Данас су код њих гости из Москве. То су Зорина пријатељица Тања и њен муж Никола. Тања и Зора пуше заједно на балкону. Црна кафа је одлична. Милош и Коља не излазе из собе. Тамо могу да гледају Милошеве фотографије. Ту су црногорски пејзажи: плаво море, бели облаци, црвени и црни бродови, жути песак и зелене планине. Милош је одличан фотограф. Тања и Коља желе да иду у Црну Гору. Тамо могу да се одмарају десет дана.

Ответьте на вопросы:

У шта Зора сипа воду? Из чега Зора сипа кафу? У чему је кафа? Одакле излази Зора? Куда она улази? Са

чега узима цигарету? Где је Милош? Код кога су Тања и Никола? Куда желе да иду Коља и Тања? Колико дана могу да се одмарају тамо?

 10. Дополните предложенија по образцу: *Ово је моја кућа. Улазим у кућу. Сада сам у кући. Излазим из куће.*

То је моја соба. Улазим у... Сада сам у... Излазим из... Оно је њено двориште. Она улази у... Сада је у... Излази из... То је твој стан. Улазиш у... Сада си у... Излазиш из... То је њихова учионица. Улазе у... Сада су у... Излазе из... Ово је наш хотел. Улазимо у... Сада смо у... Излазимо из... То је њихов клуб. Улазе у... Сада су у... Излазе из...

 11. Составьте диалог по модели: *Одакле сте? — Ја сам из Русије.*

Србија. Црна Гора. Хрватска «Хорватия». Словенија «Словения». Македонија «Македония». Босна и Херцеговина «Босния и Герцеговина». Немачка «Германия». Енглеска «Англия». Мађарска «Венгрия». Италија «Италия». Грчка «Греция». Аустрија «Австрия». Румунија «Румыния». Чешка «Чехия».

 12. Прочитајте и преведите диалог:

главни град столица

— Гордана, одакле сте? Да ли сте из Србије или из Црне Горе?

— Из Србије сам.

— Из којег сте града?

— Ја сам из Београда. Београд је главни град Србије. Живим и радим у Београду.

— Живе ли Ваши родитељи у Београду?

— Не, моји родитељи живе у Младеновцу.

— Да ли је Младеновац далеко од Београда?

— Не, није далеко, Младеновац је близу Београда.

— Москва је далеко од Младеновца.

— Јесте.

13. Составьте диалог по модели:

— *Да ли сте из Београда (из Москве)?* — *Нисам. Ја сам из Младеновца.*

Београд — Ниш. Нови-Сад — Суботица. Крушевац — Смедерево. Подгорица — Цетиње. Тиват (Тивта) — Будва, Котор — Пераст. Бар — Улцињ. Загреб — Дубровник. Сарајево — Мостар. Лондон — Њу-Јорк. Берлин — Беч. Париз — Рим. Москва — Петербург.

14. Составьте диалог по модели:

Је ли Смедерево далеко од Београда? — *Није далеко од Београда. Близу је. Смередово је близу Београда.*

Је ли Земун далеко од Београда? Је ли Нови Сад далеко од Суботице? Је ли Котор далеко од Пераста? Је ли Тиват далеко од Будве? Је ли Клин далеко од Москве? Је ли твоја кућа далеко од град

Запомните:

Колико је сати? «Сколько времени?»

Шест. Сада је шест. «Сейчас шесть (часов).»

Сада је шест и петнаест. «Сейчас пятнадцать минут седьмого.»

Сада је петнаест до шест. «Сейчас без пятнадцати шесть».

Сада је пола шест. «Сейчас половина шестого».

Сада је један (15 до један) «сейчас час (без 15 час)»

Од осам до девет «с восьми до девяти (часов)»

В этих конструкциях числительные после предлогов не склоняются!

15. Прочитайте и переведите диалог.

каснити *опаздывать; касниш 15 минута*

ты опаздывешь на 15 минут

чекати *ждать*

Немој бити љут! *Не сердись!*

конобар *официант*

јело *еда, блюдо; Шта имате за јело?*

Что у вас есть поесть?

Има меса, има рибе. *Есть (имеется) мясо,*

есть рыба.

јела са роштиља *блюда, приготовленные*

на гриле

— Здраво, Милошу! Зашто ћутиш? Зашто си љут?

— Љут сам зато што касниш. Не волим да чекам људе које касне.

— Касним ли много? Колико је сати?

— Чекам овде од осам, а сада је осам и петнаест.

Касниш петнаест минута.

— Ох, извини, молим те. Немој бити љут!

— Љут сам зато што сам гладан. Зоро, хајдемо у ресторан.

— (Конобар) Добро вече. Шта желите?

— Шта имате за јело?

— Има меса, има рибе... Шта ви желите?

— Ми желимо јела са роштиља.

— Изволите.

— Хвала.

— Молим.

16. Составьте диалоги по модели:

— *Колико је сати?* — 8.00 — *Сад је осам. 8.15 — Сад је осам и петнаест. 7.45 — Сад је петнаест до осам. 8.30 — Сад је пола девет.*

6.00. 10.15. 6.45. 7.15. 11.30. 1.15.

2.30. 12.45. 9.30. 3.15. 4.45. 1.30.

5.45. 8.05 9.55

17. Замените выделенные слова словами в скобках и составьте минидиалог.

А: Чекам овде од осам, а сада је **осам и петнаест**.

Б: Ох, извини, молим те, касним **петнаест минута**.

(А: петнаест до осам — осам; шест и петнаест — пола седам; пет до седам — десет до седам; седам и пет — седам; седам — пола осам)

(Б: петнаест минута, петнаест минута, пет минута, пет минута, пола сата)

Запомните:

Недељом «по воскресеньям», понедељком «по понедельникам», уторком «по вторникам», средом «по средам», четвртком «по четвергам», петком «по пятницам», суботом «по субботам».

18. Прочитајте и преведите текст.

врло	очень
састанак	встреча; свидание
Он не воли да чека.	Он не любит ждать.
*поздрављати кога	приветствовать
извињавати се	извиняться
зато	поэтому
Теразијска чесма	фонтан на площади Теразие, в центре Белграда
долазити	приходить

Данас је двадесет и први мај. Данас је субота. Суботом Милош не ради. Зора је код Наде. Напољу је врло пријатно. Време је лепо. Милош жели да иде иде у шетњу. Тачно у осам сати Милош мора да буде код Теразијске чесме, где има састанак са Зором. Он чека Зору. Сада је осам и петнаест. Зора касни. Милош је љут. Он не воли да чека. Зора долази у осам и петнаест, поздравља Милоша, али он ћути. Зора се извињава. Милош и Зора су гладни и зато иду у ресторан.

Согласитесь или возразите.

Слажем се «я согласен». Не слажем се «я не согласен». (буквално: я соглашаюсь, я не соглашаюсь)

Данас је двадесет и други јун.

Данас је субота.

• Суботом Милош не ради.

Зора је код куће.

Напољу пада киша.

Милош има састанак са Зором у десет до осам.

Зора долази у осам и петнаест.

Милош и Зора су љути и зато иду у ресторан.

Ответајте на вопросы.

Који је данас датум? Који је данас дан (у недељи)? Да ли Милош ради недељом? Како је напољу? Какво је време? Када је Милош код Теразијске чесме? Зашто је Милош љут? Зашто Милош и Зора иду у ресторан?

19. Ответајте на вопросы по образцу:

Новак не ради недељом. А ви? — И ви не радите недељом.

Понедељком имам час српског језика. А ти? Уторком идем у библиотеку. А Петар? Средом радим на универзитету. А Гордана? Четвртком немам час српског језика. А ми? Петком идем у министарство. А они? Суботом идем у парк. А Петар?

20. Дополните диалози репликама:

а) — Добар дан. Ја сам Петар Сидоров.

— ...

— Драго ми је. Одакле сте?

— ...

— Ја сам из Москве.

б) — Здраво, Гордана! Зашто си љута?

— ...

— Касним ли много?

— ...

— Извини, молим те. Немој бити љута.

в) — На жалост, продавница не ради.

— ...

— Сада је седам и петнаест.

— ...

— Не радимо до осам, радимо до седам.

г) — ...?

— Данас је трећи октобар.

— ...?

— Данас је среда.

— ...?

— Да, средом имамо час српског језика.

21. Переведите на сербский язык.

а) Гордана, Вы из Черногории? — Нет, я из Сербии. А Вы откуда? — Я из России. Ваши родители живут в Белграде? — Нет, они живут в Младеноваце. Младеновац недалеко от Белграда. Сейчас я работаю в Белграде.

б) У Коли свидание в шесть часов. Сейчас без пятнадцати шесть, но он уже ждет Таню. Она опаздывает. Коля сердится. Он не любит ждать, но должен ждать. Уже пятнадцать минут седьмого. Таня приходит в полседьмого. Они идут в ресторан, потому что хотят есть (голодны). Ресторан работает до одиннадцати. Сейчас без пятнадцати одиннадцать. Они выходят из ресторана. На улице хорошая погода. Таня и Коля счастливы.

в) По понедельникам, вторникам, средам, четвергам, пятницам я должна работать. По субботам и по воскресеньям я могу отдыхать. Я люблю ходить в парк, а моя кошка не может ходить в парк. Она должна быть дома. Сейчас лето. Я могу поехать в деревню. Кошка тоже может поехать в деревню. Там у нас есть маленький, но удобный дом. Мы можем там жить 20 дней. Там зеленая трава, голубое небо и белые облака.

22. Dobro došli u Srbiju i Crnu Goru!

Разыграйте диалог, изменяя сумму долларов.

U menjačnici

menjačnica

обменный пункт

valuta

валюта

*devize

иностранный валюта

*zameniti (zamenim)

обменять (валюту)

američki dolar

американский доллар

— Da li mogu da zamenim američke dolare?

— Koliko želite da zamenite?

— Želim da zamenim 10 dolara.

(20, 30, 40, 50, 60, 70, 80, 90, 100)

Прочитайте диалог.

Na recepciji

rezervisati (rezervišem)

заказать,

dvokrevetna

забронировать

(jednokrevetna,

двухместный

trokrevetna) soba

(одноместный, трехместный) номер

ostaviti

оставить

*poruka

сообщение, записка

pozvati (pozovem) koga, šta

позвонить (по телефону)

železnička stanica

железнодорожный вокзал

*platiti

заплатить

*karta

билет

voz

поезд

probuditi

разбудить

pranje

стирка

hemijsko čišćenje

химчистка

*zamoliti

попросить

sobarica

горничная

majstor

мастер

doći (dođem)

прийти

*za pet minuta *через пять минут*
 *popraviti *починить, отре-*
монтировать)

— Želimo da rezervišemo dvokrevetnu sobu sa klima-uređajem.

— Za koji datum želite da rezervišete sobu?

— Da li mogu da ostavim poruku ovde?

— Možete da ostavite poruku na recepciji.

— Da li mogu da pozovem sa vašeg telefona grad (Moskvu, železničku stanicu)?

— Da, ali morate da platite.

— Gde možemo da rezervišemo karte za voz?

— Na železničkoj stanici.

— Možete li da nas probudite sutra u sedam sati?

— Možemo da vas probudimo kad želite.

— Želim da dam pantalone na pranje (hemijsko čišćenje).

— Možete da zamolite sobaricu.

— Ko može da nam popravi televizor (klima-uređaj, telefon)?

— Majstor može da dođe za pet minuta.

Переведите реплики туриста.

— Я могу обменять американские доллары?

— Koliko želite da promenite?

— Мы хотим заказать двухместный номер с кондиционером.

— Za koji datum želite da rezervišete sobu?

— Можно мне (могу я) здесь оставить записку?

— Možete da ostavite poruku na recepciji.

— Можно мне (могу я) позвонить по вашему телефону в город (в Москву, на вокзал)?

— Da. Ali morate da platite.

— Где мы можем заказать билеты на поезд?

— Na železničkoj stanici.

— Вы можете нас разбудить завтра в семь часов?

— Možemo da vas probudimo kad želite.

— Я хочу отдать брюки в стирку (в химчистку).

— Možete da zamolite sobaricu.

— Кто может починить наш телевизор (кондиционер, телефон)?

— Majstor može da dođe za pet minuta.

Словарь

Аустрија	Австрия
балкон	балкон
близу чега	близко (от)
вече	вечер; добро вече <i>добрый</i>
	вечер
вечерас	сегодня вечером
врло	очень
Грчка	Греция
главни	главный; главни град
	столица
гладан (гладни)	голодный
гледати	смотреть
готов	готовый
далеко	далеко; далеко од (чега)
	далеко от
datum	число (день)
долазити	приходить, приезжать
доћи (доћем)	прийти, приехать
Енглеска	Англия
желети (желим)	хотеть, желать

*зато	поэтому
из (кога, чега)	из
извинявати се	извиняться
има (шта или чега)	есть, имеется
Италија	Италия
каснити	опаздывать
код (кога, чега)	у; код мене у меня
колико	сколько
конобар	официант
куда	куда
*љут	1. злой, сердитый; 2. острый (о блюде)
мачка	кошка
морати	должен
моћи (могу)	мочь
Немачка	Германия
одакле	откуда
одмарати се	отдыхать
онда	тогда
пас	собака
*поздрављати кога, шта	приветствовать
пушач	курильщик
*пушити	курить
размишљати о коме, чему	думать, размышлять
роштиљ	металлическая решетка для приготовления мясных блюд; жаровня
с(а) (кога, чега)	с
састанак	встреча
Словенија	Словения
срећан	счастливый
телефонирати коме	звонить по телефону
уз (кога, шта)	при; с; уз кафу с кофе
узимати кога, шта	брать
улазити	входить

ћутати (ћутим)	молчать
хајдемо	давай(те) појдем
хтети (хоћу)	хотеть
чекати	ждать
чесма	фонтан (восточного типа)
шећер	сахар